

ULICA KRÓLEWSKA W LUBLINIE

Dzisiejsza ulica Królewska przebiega w miejscu dawnej suchej fosy otaczającej Wzgórze Staromiejskie od strony Bramy Krakowskiej. W XVI stuleciu wytyczono tu plac targowy zwany **Korcami**. Nazwa ta nawiązywała do ówczesnej miary sypkich towarów, którymi handlowano poza murami miasta. W 1611 r. z polecenia króla Zygmunta III Wazy rozebrano część murów obronnych usypując z ich gruzów przejście wiodące od Bramy Krakowskiej do zabudowań jezuickich, gdzie obecnie wznosi się Archikatedra. W XIX w. odcinek ten przekształcono w ulicę nazwaną Królewską. Być może uczyniono tak na cześć króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, któremu Lublin zawdzięczał odrestaurowanie dawnych bram miejskich – Krakowskiej oraz Grodzkiej. Nazwę ulicy wiązano także z osobą cara Aleksandra I, który podczas jednej ze swych wizyt zatrzymał się w pałacu na Korcach.

Zabudowę ulicy Królewskiej tworzą częściowo dawne kamienice mieszczańskie, rezydencje magnackie oraz kościoły. U wylotu ulicy, od strony Krakowskiego Przedmieścia, stoi budynek lubelskiego **Ratusza**, będący dawniej kościołem karmelitów bosych wzniesionym w początkach XVII w. Po lewej stronie Królewskiej, na rogu z ulicą Kozią, mieścił się niegdyś teatr zwany **Komedialnią**, gdzie odbywały się pierwsze w mieście występy przyjezdnych aktorów. W XIX w. istniała w tym miejscu słynna **cukiernia Semadenich**, która potem została przeniesiona na Krakowskie Przedmieście.

Andrzej Semadeni ze szwajcarskiej rodziny cukierników osiadłych w Lublinie

CUKIERNIE
z fabryką Cukrów, Piramid, Tortów,
Ciast, Lodów i Ozekolady
POD FIRMĄ
A. SEMADENI & C^{omp}
W LUBLINIE
przy Krakowskim Przedmieściu pod № 145 i przy
roku ulicy Królewskiej pod № 198/9
istniejące od roku 1836.
Mają zaszczyt polecić się Szanownej Publicz-
ności tak ze swymi **wyrobami**, jako też wszel-
kimi **napojami i trunkami** krajowemi i
zagranicznymi.
Obsługunki na **Piramidy, Torty, Cia-
sta, Cukry i Lody** w każdym czasie przy-
mują i takowe na czas zamówiony jaknajakuratniej i
najstaranniej po **cenach najprzystępniej-
szych** wykonywują.

Kamienica przy dzisiejszej Królewskiej 5 przez wiele lat nazywana była „**Domem Warmana**” od nazwiska dawnego właściciela Dawida Warmana. Na terenie posesji mieściło się wiele firm. W połowie XIX w. miała tu swą siedzibę

Redakcja „Kuriera Lubelskiego”, a w następnym stuleciu działała m.in. szkoła baletu Stanisława Sroczyńskiego. Nieco dalej usytuowano kościół pod wezwaniem **Św. Piotra Apostoła**, należący w przeszłości do sióstr bernardynek. Świątynię wzniesiono w XVII w. W 1920 r. kościół został przekazany jezuitom, którzy pozostali tu do dzisiejszego dnia.

W dalszym sąsiedztwie, po nieparzystej stronie ulicy Królewskiej, wznoszą się dawne rezydencje magnackie. Jedną z nich to dzisiejsza kamienica pod nr 11 zwana **Pałacem Biskupim**. Sąsiedni budynek, pod nr 13, należał w przeszłości do rodziny Jabłonowskich, a następnie do Sapiehów, od których nazwiska otrzymał nazwę **Hôtel de Sapieha**. W latach 1847-1876 w gmachu tym mieściła się siedziba dyrekcji Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego. W okresie późniejszym urządzono tu **Hotel Wiedeński**. Kamienica pod nr 17, to z kolei dawny **Pałac Pocięwski** wzniesiony w XVII w. przez Ludwika Pocięja, wojewodę wileńskiego.

Zabudowa przeciwległej strony ulicy Królewskiej rozpoczynała się w sąsiedztwie Bramy Krakowskiej, przed którą od strony południowo-zachodniej rozpościerał się niewielki plac. W 1917 r., gdy obchodzono 600-lecie nadania Lublinowi prawa

miejskiego, miejsce owo nazwano **placem Władysława Łokietka**. Jedną z ważniejszych usytuowanych tu budowli był **Hotel Centralny**, który dawniej miał adres przypisany do ulicy Królewskiej. Lokal, będący własnością rodziny Stainertów, mieścił się w sąsiedztwie Bramy Krakowskiej. Należał do drugorzędnych hoteli w mieście. Obok części mieszkalnej istniała tu także przyhotelowa restauracja przemianowana z czasem na „Bar Centralny”.

„HOTEL CENTRALNY”
PIERST HOTELU
RESTAURACJA
LUBLIN, UL. KRÓLEWSKA №2,
obok „Bramy Krakowskiej”.

WYDAJE SMACZNE i ZDROWE
ŚNIADANIA, OBIADY i KOLACJE.
— — — TRUNKI — — —
KRAJOWE i ZAGRANICZNE.

CENY PRZYSTĘPNE.

TELEFON № 418.

Z poważaniem
R. SZTAJNERT.

W dalszym sąsiedztwie, gdzie dziś stoi budynek przy Królewskiej 6, w początkach XVII w. wystawił swą kamienicę lubelski złotnik i rajca Melchior Mężyk. W następnym stuleciu w budynku tym mieścił się **pocztamt**, czyli urząd pocztowy. Historia owej kamienicy związana jest jednak przede wszystkim z nazwiskiem Henryki Anny Pustowójtówny, która w okresie powstania styczniowego została usunięta z miasta za urządzenie patriotycznych manifestacji.

Przy dzisiejszej Królewskiej 8 mieściła się zaś siedziba firmy

Franciszka Borowieckiego (właściwe nazwisko Borówka), utalentowanego artysty-lutnika, którego wyroby zdobywały liczne nagrody na wystawach krajowych.

Perspektywę ulicy Królewskiej zamyka od południa lubelska **Archikatedra** p.w. Świętych Jana Chrzciciela i Jana Ewangelisty. Kościół powstał z fundacji chorążego koronnego Bernarda Maciejowskiego, późniejszego prymasa Polski, który w 1582 r. sprowadził do Lublina jezuitów. Wkrótce zakonnicy przystąpili do rozbudowy swej siedziby. Wystawiono jednonawowy kościół z rzędem przyległych po obu stronach kaplic fundowanych przez możne rody szlacheckie. Z czasem, w pobliżu dobudowano gmach kolegium oraz szkoły. Po pożarze kościoła w 1752 r. dokonano jego odnowy. Wnętrze świątyni pokryto barokowymi malowidłami autorstwa Józefa Meyera, wybudowano słynną do dziś Zakrystię Akustyczną.

Po kasacie zakonu jezuitów w 1773 r. ich siedziba przekazana została tymczasowo trynitarzom, od nazwy których wzięto określenie **Wieża Trynitarzka**. Powstała ona w miejscu dawnej furty klasztornej. W 1805 r., kiedy ustanowiono diecezję lubelską, kościół pojezuicki zaczął pełnić rolę Katedry, a od 1992 r. Archikatedry.